

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

Peperiksaan Semester Kedua
Sidang Akademik 2004/2005

Mac 2005

MAT 111 – ALJABAR LINEAR

Masa : 3 jam

Sila pastikan bahawa kertas peperiksaan ini mengandungi **ENAM [6]** muka surat yang bercetak sebelum anda memulakan peperiksaan ini.

Jawab **semua empat** soalan

...2/-

1. (a) (i) Cari matriks $A = [a_{ji}]_{4 \times 4}$ yang mempunyai pemasukan-pemasukan

$$a_{ij} = i^{j-1}$$

- (ii) Berikan takrif matriks pepenjuru. Tunjukkan bahawa jika C dan D adalah matriks pepenjuru maka $C+D$ juga suatu matriks pepenjuru.

[30 markah]

- (b) (i) Hitungkan yang berikut:

$$3 \left(\begin{bmatrix} 1 & -3 & 2 \\ 0 & 4 & -9 \\ 2 & -3 & 1 \end{bmatrix} - 21 \begin{bmatrix} 2 & 0 & 12 \\ -15 & -3 & 2 \\ 12 & -8 & -32 \end{bmatrix} + 5 \begin{bmatrix} 1 & -5 & -43 \\ 0 & 7 & 0 \\ 21 & 45 & -34 \end{bmatrix} \right)^T$$

- (ii) Tentusahkan bahawa $A^2 - 5A + 4I = 0$ jika $A = \begin{bmatrix} -5 & 6 \\ -9 & 10 \end{bmatrix}$

[30 markah]

- (c) (i) Diberi A sebarang matriks segiempat sama yang tak singular, tunjukkan bahawa

$$(A^T)^{-1} = (A^{-1})^T.$$

- (ii) Suatu matriks P dipanggil matriks ortogon jika $P^T = P^{-1}$. Tunjukkan bahawa jika P dan Q adalah matriks ortogon $n \times n$, maka P^T, P^{-1} dan PQ juga adalah matriks ortogon.

[25 markah]

- (d) Dalam setiap kes berikut, tunjukkan bahawa kenyataan adalah benar atau berikan contoh lawan untuk menunjukkan ia adalah salah.

- (i) Jika $B = EA$ dengan E suatu matriks baris permulaan ($M \cdot B \cdot P$), maka $A = FB$ bagi suatu $M \cdot B \cdot P$.
- (ii) Hasildarab dua $M \cdot B \cdot P$ adalah suatu $M \cdot B \cdot P$.
- (iii) A dan A^T mempunyai pemasukan-pemasukan pepenjuru yang sama untuk semua matriks segiempat sama A .

[15 markah]

2. (a) Diberi sistem persamaan berikut:

$$\begin{aligned} x_1 - 2x_2 + x_3 + 3x_4 - x_5 &= 1 \\ -x_1 + 2x_2 - 2x_3 - 4x_4 - 3x_5 &= 3 \\ x_1 - 2x_2 + 2x_3 + 2x_4 - 5x_5 &= 1 \\ -3x_1 + 6x_2 - 4x_3 - 9x_4 + 3x_5 &= 1 \end{aligned}$$

- (i) Andai sistem ini diwakili oleh persamaan $AX=B$. Tuliskan sistem ini dalam bentuk matriks imbuhan $[A|B]$.
- (ii) Gunakan penghapusan Gauss-Jordan untuk menurunkan matriks $[A|B]$ tersebut ke bentuk eselon baris terturun ($B \cdot E \cdot B \cdot T$).
- (iii) Nyatakan pangkat bagi A dan $[A|B]$.
- (iv) Adakah sistem ini konsisten? Jika ya, berikan penyelesaian bagi sistem. Jika tidak, beri penjelasan mengapa ia tidak konsisten.

[30 markah]

(b) Diberi

$$B = \begin{bmatrix} c+3 & 2 & 3 \\ 4 & c+1 & 3 \\ c+3 & 2 & c+2 \end{bmatrix}$$

- (i) Dapatkan penentu B , $|B|$ dan permudahkannya kepada bentuk $(\alpha c + \beta)^2 (\gamma c + \delta)$, $\alpha, \beta, \gamma, \delta \in \mathbb{R}$.
- (ii) Menggunakan (i), tentusahkan bahawa A adalah singular jika $c = \frac{-\beta}{\alpha}$ atau $c = \frac{-\delta}{\gamma}$

[20 markah]

(c) Diberi bahawa $|EA| = |E||A|$ untuk sebarang matriks $n \times n$ A dan sebarang $M \cdot B \cdot P$ E . Buktikan bahawa jika A dan B adalah matriks $n \times n$ maka $|AB| = |A||B|$.

[Petunjuk: Pertimbangkan dua kes iaitu bila A singular dan bila A tak singular]

[10 markah]

(d) Dalam setiap bahagian berikut, tunjukkan bahawa kenyataan adalah benar atau berikan contoh lawan jika kenyataan adalah salah. Andai sistem persamaan diwakili oleh $[A|B]$ dengan matriks koefisien A dan $R = B \cdot E \cdot B \cdot T$ bagi $[A|B]$.

- (i) $[A|B]$ dan R mempunyai saiz yang sama.
- (ii) Jika ada lebih dari satu penyelesaian, R mesti mempunyai baris sifar.
- (iii) Jika setiap baris dari R mempunyai pemasukan 1 utama, sistem mempunyai sekurang-kurangnya satu penyelesaian.
- (iv) Jika $[A|B]$ adalah matriks $m \times n$ dan $r(A|B) = m$, maka sistem adalah konsisten.

[40 markah]

3. (a) (i) Biar $S = \{(x, y) \mid x \in \mathbb{R}, y \in \mathbb{R}\}$ dengan operasi-operasi penambahan dan pendaraban skalar tertakrif sebagai:

$$\begin{aligned}(x, y) + (x', y') &= (x + x' + 1, y + y' + 1) \\ \alpha(x, y) &= (\alpha x, \alpha y)\end{aligned}$$

Tunjukkan dua syarat/axiom ruang vektor yang tidak dipenuhi oleh S . Deduksikan bahawa S bukan suatu ruang vektor.

- (ii) Tunjukkan bahawa

$$T \left\{ \begin{bmatrix} 2\alpha - \beta \\ \alpha - 3\beta \\ -\alpha + \beta \\ \beta \end{bmatrix} \mid \alpha, \beta \in \mathbb{R} \right\}$$

adalah subruang $\mathbb{R}^4$.

[20 markah]

- (b) Diberi

$$v_1 = \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ -5 \\ 0 \end{bmatrix}, \quad v_2 = \begin{bmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, \quad v_3 = \begin{bmatrix} 0 \\ 2 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix}, \quad v_4 = \begin{bmatrix} 3 \\ 6 \\ -3 \\ -2 \end{bmatrix}$$

- (i) Andai matriks $A = [v_1 \ v_2 \ v_3 \ v_4]$ Apakah $|A|$?
(ii) Menggunakan (i), nyatakan samada $\{v_1, v_2, v_3, v_4\}$ bersandar linear atau tak bersandar linear.

[15 markah]

- (c) Diberi $U = \{u_1, u_2, u_3\}$ dengan

$$u_1 = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \end{bmatrix}, \quad u_2 = \begin{bmatrix} -5 \\ -3 \\ 8 \end{bmatrix}, \quad u_3 = \begin{bmatrix} 2 \\ 7 \\ -9 \end{bmatrix}$$

- (i) Tuliskan $w = \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} \in \mathbb{R}^3$ sebagai gabungan linear vektor-vektor dalam U .
(ii) Dari (i), tunjukkan bahawa U tidak merentang $\mathbb{R}^3$.
(iii) Tunjukkan bahawa $\{u_1, u_2\}$ tak bersandar linear.
(iv) Beri contoh suatu vektor $v \in \mathbb{R}^3$ sedemikian hingga $\{u_1, u_2, v\}$ membentuk asas bagi $\mathbb{R}^3$.

[25 markah]
...5/-

- (d) Dalam setiap kes berikut tunjukkan bahawa kenyataan adalah benar atau berikan contoh lawan untuk menunjukkan kenyataan adalah salah.
- Jika $\{u, v, w\}$ adalah tak bersandar linear, maka $\{u, v\}$ adalah tak bersandar linear.
  - Jika $\alpha u + \beta v + \gamma w = 0$ dengan $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$, maka $\{u, v, w\}$ adalah tak bersandar linear.
  - $\mathbb{R}^3$ mempunyai suatu asas yang berbentuk $\{u, u+v, v\}$ dengan $u, v \in \mathbb{R}^3$.
  - Andaikan U dan W subruang $\mathbb{R}^n$ dengan $U \subseteq W$. Jika $\text{Dim } W=1$, maka $U = \{0\}$ atau $U = W$.

[40 markah]

4. (a) Tentukan sama ada yang berikut adalah transformasi linear:

- $T : P_n \rightarrow \mathbb{R}$ dengan $T(a_0 + a_1x + \dots + a_nx^n) = a_n$.
- $T : M_{n \times n} \rightarrow \mathbb{R}$ dengan $T(A) = r(A)$
[$r(A)$ = pangkat A]

[10 markah]

- (b) (i) Cari suatu transformasi linear T yang mempunyai sifat-sifat berikut dan kirakan $T(v)$.

$$\begin{aligned} T : P_2 &\rightarrow P_4 \\ T(1) &= x^4, \quad T(x+x^2) = 1, \quad T(x-x^2) = x+x^3, \quad v = a+b+cx^2. \end{aligned}$$

- Biarkan transformasi linear $T : M_{n \times n} \rightarrow M_{n \times n}$ ditakrif sebagai $T(A) = A - A^T$ untuk semua $A \in M_{n \times n}$. Tunjukkan bahawa
 $\ker T = \{A = M_{n \times n} \mid A \text{ adalah simetri}\}$
dan
 $\text{Im } T = \{S = M_{n \times n} \mid S \text{ adalah simetri pencong}\}$

[30 markah]

- (c) Diberi

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

- Dapatkan polinomial cirian bagi A .
- Apakah nilai-nilai eigen A ?
- Terangkan mengapa A adalah terpepenjurukan.
- Dapatkan matriks tak singular P dan matriks pepenjuru D sedemikian hingga $P^{-1}AP = D$.

[40 markah]

...6-

- (d) Dalam setiap kes berikut tunjukkan bahawa kenyataan adalah benar atau berikan contoh lawan untuk menunjukkan kenyataan adalah salah.
- Andai $T:V \rightarrow W$ adalah suatu transformasi linear. Jika $\text{Dim } V = 4$ dan $\text{Dim } W = 3$, maka T adalah satu ke satu.
  - Jika $A = \begin{bmatrix} 1 & c \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$ maka A adalah terpepenjurukan untuk semua nilai $c \in \mathbb{R}$.
  - Jika $A^2 = A$ dan λ nilai eigen A maka $\lambda = 0$ atau 1 .

[20 markah]

- 000 O 000 -